

1981/82:77

Onsdagen den 10 februari

Kl. 10.00

Förhandlingarna leddes av tredje vice talmannen.

1 § Justerades protokollet för den 2 innevarande månad.

2 § Föredrogs och hänvisades
Proposition
1981/82:94 till trafikutskottet

3 § Skogsavdrag i vissa fall

Föredrogs skatteutskottets betänkande 1981/82:28 om skogsavdrag i vissa fall.

Anf. 1 ERIK WÄRNBERG (s):

Herr talman! Skatteutskottets borgerliga majoritet föreslår i nu föreliggande betänkande att riksdagen skall anta ett lagsförslag av mycket diskutabel karaktär som gäller inkomster förvärvade under 1981. Om riksdagen följer utskottets förslag, genomför man regler en och en halv månad efter det att inkomståret avslutats och samtidigt som årets självdeklaration skall vara avlämnad för vanliga inkomsttagare. Redan detta är märkligt, men ändå märkligare blir förhållandet, om man betänker att riksdagen så sent som den 8 december 1981 avvisade samma förslag till ändring i lagen. De skattskyldiga som i slutet av förra året inrättade sina affärer efter riksdagsbeslutet den 8 december har alltså blivit förda bakom ljuset av den borgerliga majoriteten, därest kammaren nu bifaller utskottets förslag.

På detta sätt får det inte gå till.

Redan det förhållandet att utskottet i december månad tog ett initiativ för att genomföra speciella skatteregler för en viss grupp skattskyldiga när knappt en månad återstod av inkomståret var allvarligt nog. Som vi alla vet avslög riksdagen detta förslag, och egentligen är det ointressant på vilket sätt detta avslag tillkom, även om motionärerna inte tycker det. Även om

Onsdagen den
10 februari 1982

*Skogsavdrag i
vissa fall*

initiativet var uppseendeväckande, är det än allvarligare att man nu vill riva upp det beslut som då fattades. Alla seriöst tänkande skattebetalare måste väl ändå betrakta ett beslut som fattades av riksdagen den 8 december som det slutgiltiga, åtminstone för inkomståret 1981.

Man kanske inte skall förundra sig över om riksdagens anseende inte står särskilt högt i kurs efter sådana manövrer. Jag instämmer med dem som har uppfattningen att man ändå måste kunna inrätta sig efter ett färskt riksdagsbeslut.

För den borgerliga majoriteten finns dock större värden än riksdagens anseende och att skattelagarna skall vara konsekventa.

Ett av dessa större värden synes vara LRF:s driftbyrås anseende.

Kanske man också måste förbättra situationen för de moderata riksdagsmän som enligt uppkommet rykte "sumpade" voteringen i december.

Givetvis spelar det också en viss roll att man ger "rätt" grupp skattelättnader, lättnader som för oss i minoriteten förefaller helt omotiverade.

Det förtjänar också upprepas att regeringen inte väckt något förslag i frågan, vare sig under hösten eller efter den 8 december, trots att Lantbrukarnas riksförbund gjort framställningar därom. Det hedrar regeringen, men min besvikelse blir i stället så mycket större över det sätt på vilket frågan nu har aktualiserats, först genom utskottsinitiativ och sedan genom snabbhandling av enskilda motioner.

En organisation har givit felaktiga råd i sin rådgivning. Dessa råd skall nu bli de rätta genom att lagstiftningen rättas efter råden i stället för tvärtom. Man måste ändå motvilligt beundra den styrka som utstrålar från den aktuella organisationen, nämligen att den kan få en riksdagsmajoritet att dansa efter sin pipa. Det är nämligen inte lätt att hitta några sakliga skäl för de åtgärder som utskottsmajoriteten föreslår.

Låt mig, herr talman, något beskriva själva sakfrågan.

För ett par år sedan gjorde den borgerliga majoriteten i riksdagen en mycket stor ändring i reglerna för skogsbeskattningen. I princip skall ju all skogstillväxt inkomstbeskattas, men väl att märka är att det bara gäller tillväxten. Om man avverkar mera än vad skogen växt till sig under innehavstiden, så betraktas detta som ett kapitaluttag som inte inkomstbeskattas. Tidigare fick man göra utredningar för att visa att man gjort större uttag än tillväxten. Det var på denna punkt som den stora ändringen gjordes för ett par år sedan. Då genomfördes ett schablonavdrag, som skulle ersätta de tidigare avdragen om mera än tillväxten avverkades. Detta schablonavdrag gjordes dock oerhört mycket mera generöst än tidigare regler, och åtminstone initialmässigt fick landets skogsägare en mycket stor skattelättnad. Den troliga siffran är omkring 1 miljard kronor om året i extra skattelättnader, om man också tar med vissa andra lättnader som gjordes samtidigt.

Schablonavdraget är så konstruerat att om en rotpost försäljs så blir 50 % av försäljningssumman skattefri, och motsvarande procenttal för leveransvirke och egna uttag är 30 %.

Men det finns en slutlig spärr i generositeten. Skattefriheten upphör när hälften av det anskaffningsvärde som skogsägaren haft vid sitt förvärv är förbrukad genom avdraget. Vid långa innehav upphör alltså så småningom skattefriheten för skogsavverkningar. Det kan naturligtvis också ske genom en mycket stor engångsavverkning. Om skogsfastigheten då säljs, får den nye ägaren så att säga börja om från början igen med ett nytt anskaffningsvärde, som ännu en gång får användas till hälften med skattefrihet.

På detta sätt kan ägare av skogsfastigheter genom försäljningar hålla på att utnyttja 50 % avdrag genom generationer, trots att egentligen bara tillväxten har avverkats. Enligt alla vedertagna principer måste tillväxten beskattas, men den principen har satts ur spel. Om därtill läggs att man nu också har tillfälliga extra avdrag och även långa uppskov med betalningen av den skatt som eventuellt kan uppstå, så framstår dagens skogsbeskattning som otroligt generös.

Reglerna är annorlunda om ägarskiftet sker på annat sätt än genom köp. Vid arv och gåva får inte den nye ägaren börja om från början med sina skogsavdrag, utan då övertas den gamle ägarens gjorda avdrag. Kort sagt gäller den gamla ägarens anskaffningskostnad. Det säger sig självt att ur skogsbeskattningssynpunkt är detta betydligt oförmånligare, och det gäller f. ö. även andra avskrivningsplaner.

Å andra sidan finns det andra fördelar med ett ägarbyte, genom att man använder gåva i stället för försäljning och köp. Således utlöses inte realisationsvinstbeskattningen, utan den skjuts på framtiden. Likaså blir det helt andra lagfarts- och stämpelkostnader. En kommande arvsskatt reduceras till den lägre gåvoskatt det blir fråga om, eftersom gåvans värde fastställs med utgångspunkt från taxeringsvärdet året före gåvoåret.

Av det sagda framgår att det har stor betydelse om ett ägarskifte mellan generationer sker genom köp eller genom gåva. Betydelsen varierar från fång till fång och är beroende av fastighetens bestånd, om den gamle ägaren har avverkat skog och många andra faktorer.

Hur är då rättsläget i dag? När är det köp och när är det gåva? Ja, så mycket är klart att om man upprättar ett köp till det för året gällande taxeringsvärdet så kommer det köpet att stå sig i taxeringsinstanserna. Om förvärvet sker under det värdet kan det bli fråga om gåva även om det kallas köp. Det beror på alla övriga omständigheter i förvärvet. Vidare gäller sedan flera år olika utslag av regeringsrätten som fastslår att det i inkomstbeskattningen inte kan vara fråga om både gåva och köp. Det är förvärvets huvudsakliga karaktär som skall vara vägledande för till vilken kategori fånet hör.

Ett utslag i regeringsrätten den 5 juni 1981 har av utskottsmajoriteten tagits som intäkt för att ändringar av reglerna måste komma till stånd nu. Det förtjänar dock att uppmärksammas att detta utslag på intet sätt har ändrat tidigare praxis eller är ett avsteg från tidigare ståndpunkter.

Enligt vårt förmenande är detta utslag inte något sakligt skäl för majoriteten att ta initiativ till speciell skattelag för år 1981, än mindre för att efter beskattningsårets utgång snabbbehandla motioner med retroaktiv verkan.

Det föreliggande förslaget innebär att ett fastighetsförvärv tvärtemot all tidigare praxis i inkomstskattehänseende skall kunna bedömas både som köp och som gåva och att alla russinen ur båda kakorna skall kunna avnjutas på en gång. Den enda begränsning som förutsätts finnas är att förvärvsbeloppet skall ligga mellan 1980 och 1981 års taxeringsvärden. Eftersom taxeringsvärdena på skogsfastigheter genomsnittligt tredubblades under dessa två år, kan den absoluta valfriheten råda inom ett mycket stort område.

Om utskottsmajoritetens förslag vinner i riksdagen kan alltså de skattskyldiga som vill, kräva att i fråga om skogsbeskattningen få förvärvet ansett som köp och därmed komma i åtnjutande av den skattebefrielse som detta innebär, men de kan samtidigt också kräva att i fråga om realisationsvinsten få förvärvet betraktat som gåva med de fördelar detta innebär. Därutöver får man alla de lägre stämpelkostnader som en gåva innebär.

Herr talman! Det är inte bra ur rättssäkerhetssynpunkt vare sig att ändra skattereglerna efter inkomstarets utgång eller att ge dem det innehåll som föreslås av utskottet. Det är inte bra ur rättvisesynpunkt att införa en skattelagstiftning som så ensidigt gynnar en viss grupp skattskyldiga. Det är inte bra ur skatteadministrativ synpunkt att få skatteregler med ett så komplicerat men samtidigt lösligt innehåll som nu föreslås. Ur alla synpunkter vore det bäst om riksdagen avvisade utskottsmajoritetens förslag, och jag ber att få yrka bifall till den vid betänkandet fogade reservationen.

Anf. 2 JOHN ANDERSSON (vpk):

Herr talman! Mitt anförande kommer att bli föredömligt kort, beroende på att kammaren så sent som i december förra året avslog en hemställan från skatteutskottet som gällde lagstiftning om skogsavdrag i vissa fall.

Utskottet återkommer nu med likalydande förslag med anledning av två motioner. Utöver vad som sades den 8 december och vad som har anförts här av Erik Wärnberg finns väl inget mer att tillägga i själva sakfrågan. Detta framgår också av utskottets skrivning, i vilken man helt vidhåller sin tidigare ståndpunkt. Det har således inte tillkommit något nytt, utöver det magra underlagsmaterial som presenterades den 8 december. Vid detta tillfälle noterade jag den snabba initiativförmåga som utskottet visade. Nu måste jag berömma den snabbhet med vilken förslaget åter läggs på riksdagens bord, och som också visar sig i att den nya lagen skall tillämpas redan vid 1982 års taxering. Man får väl uttrycka den önskan, att samma snabba och alerta handlingskraft skall visas även i andra sammanhang.

Herr talman! Vi har självfallet inte ändrat ståndpunkt sedan den 8 december. Därför kommer vi att rösta för den socialdemokratiska reservationen.

Anf. 3 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Frågan om huruvida ett fastighetsförvärv skall anses som köp eller gåva har stor betydelse ur beskattningssynpunkt såväl för den enskilde

som för samhället. Det gäller bl. a. gåvobeskattningen, uttaget av stämpelskatt och inkomstbeskattningen.

Även om ett fastighetsförvärv skulle betecknas som köp, kan det ur skattesynpunkt komma att anses som gåva. Vid bedömningen gör man en jämförelse mellan det vederlag som utgått och taxeringsvärdet för fastigheten. I gåvoskattelagstiftningen sägs det klart ut att en sådan jämförelse skall ske och att skatten bestäms med utgångspunkt i taxeringsvärdet för fastigheten året före förvärvet.

När det gäller inkomstskattelagstiftningen finns ingen klar regel om hur en sådan jämförelse skall ske, dvs. med vilket taxeringsvärde man skall jämföra. Jag tycker att det i och för sig vore naturligt att samma taxeringsvärde användes vid såväl gåvo- som inkomstbeskattning för att man skall undvika administrativa och andra problem.

Enligt min uppfattning har den vanliga bedömningen av praxis också varit att även vid inkomstbeskattning jämförelse skall ske med föregående års taxeringsvärde.

Med anledning av ett begärt förhandsbesked om ett köp skulle anses som köp eller gåva beslöt rättsnämnden vid riksskatteverket med röstsiffrorna 4-4 att man vid inkomstbeskattningen borde utgå från taxeringsvärdet samma år som förvärvet skett. Det var alltså minsta möjliga majoritet i rättsnämnden.

Begäran om förhandsbeskedet gick vidare till regeringsrätten, som fastställde förhandsbeskedet med röstsiffrorna 3-2. Det var alltså ingen enhällighet bland dem som har att bedöma vilken praxis som egentligen gäller, utan minsta möjliga majoritet för båda dessa utslag.

Utslagen kan få stora konsekvenser under de år som fastighetstaxering genomförs och fastighetstaxeringsvärdena alltså förändras från ett år till ett annat. Om ett köp av en fastighet då görs till exakt föregående års taxeringsvärde, kommer köpet att betraktas som köp ur gåvoskattesynpunkt, dvs. ingen gåvoskatt utgår. Ur inkomstskattesynpunkt skulle köpet emellertid komma att betecknas som gåva, vilket innebär att man vid en kommande försäljning får ett förmånligare ingångsvärde med lägre realisationsvinstbeskattning som följd. Detta, herr talman, kan inte betraktas som tillfredsställande. Detta generella problem måste man lösa under tiden fram till dess att det kan bli aktuellt ytterligare en gång vid allmän fastighetstaxering.

Utslagen kan också få mycket allvarliga konsekvenser för många enskilda människor i det här landet. 1981 har det alltså genomförts flera generationsskiften inom jordbruket. Man har då, åtminstone före juni 1981, kunnat utgå ifrån att praxis varit att även vid köp jämföra vederlaget med föregående års taxeringsvärde. Vid rådgivning bl. a. från Lantbrukarnas riksförbunds driftbyrå har denna bedömning gjorts.

Det regeringsrättsutslag som kom i mitten av 1981 kan i många fall då generationsskiften genomförs som köp väsentligt över 1980 års taxeringsvärde men under 1981 års taxeringsvärde leda till stora ekonomiska förluster,

Nr 77

Onsdagen den
10 februari 1982

*Skogsavdrag i
vissa fall*

Onsdagen den
10 februari 1982

*Skogsavdrag i
vissa fall*

när rätten till skogsavdrag inte kan utnyttjas och man har gjort den bedömningen vid upprättandet av handlingar och köpeavtal.

Det bör påpekas att dessa skogsavdrag är icke definitiva. Som Erik Wärnberg anförde är avsikten att man här skall kunna på ett enkelt schablonmässigt sätt – det är därför de nya reglerna kom till – undvika att beskatta kapitaluttag ur fastigheten. Vid kommande försäljningar skall dessa skogsavdrag återföras till beskattning.

Dessa konsekvenser hade uppstått också om de äldre reglerna om avdrag vid minskning av virkesförråd hade gällt. Vi kan diskutera vilka regler som bör gälla för kapitaluttag ur skogsfastighet. Man kan diskutera om det skall vara ett mer schablonmässigt avdrag eller en ännu mer rättvisande beskattning. Men oavsett vilka regler som hade gällt – de tidigare eller nuvarande – hade problemet uppstått vid den här bedömningen av om ett förvärv är köp eller gåva.

Det är mot denna bakgrund, dvs. den enligt vår uppfattning under 1981 ändrade situationen, som vi med hänsynstagande till de många människor som kunde komma att drabbas föreslår den lagstiftning som behandlas i skatteutskottets betänkande nr 28. Lika väl som Erik Wärnberg i talarstolen pläderade för att man inte bör ändra beslut och att man bör ta hänsyn till skattelagstiftningens utformning och inte ändra för mycket, tycker jag att riksdagen rimligen har ett ansvar att se till att enskilda människor inte drabbas på ett sätt som inte är avsett. Åtminstone anser vi att det inte var avsett att reglerna skulle drabba på detta sätt.

Det finns enligt min mening all anledning att på sikt harmonisera gåvoskattereglerna och inkomstskattereglerna, så att det uttryckligen i lag stadgas med vilket taxeringsvärde man skall jämföra köpeskillingen för att avgöra om köp eller gåva ur skattesynpunkt föreligger. Det naturliga måste då, såvitt jag förstår, vara att man utgår från taxeringsvärdet året före förvärvet. Under fastighetstaxeringsår, som åren 1975 och 1981, redovisas ju inte det nya taxeringsvärdet förrän en bit in på året.

Under 1981 var det alltså i mars – åtminstone i de lyckliga fallen – som fastighetsägarna fick uppgift om sina nya taxeringsvärden. Man hade alltså ingen möjlighet att göra jämförelser och bedömningar enligt den nya situation som uppstått innan man hade det nya taxeringsvärdet i sin hand.

Socialdemokraterna har i sin reservation tagit upp några punkter där man har invändningar.

Man säger att det ur administrativ synpunkt borde anses mycket otillfredsställande att den här lagstiftningen gör att man skall bedöma ett fastighetsförvärv som ett köp i ett enda hänseende men i alla andra hänseenden som en gåva.

Som jag har sagt är problemet att man redan nu – med de regler och den praxis som på grund av regeringsrättens utslag har utvecklats – kommer att ha dessa administrativa problem. Situationen i dag är att under ett år med fastighetstaxering kommer ett köp mellan tidpunkterna för det gamla och det nya taxeringsvärdet att ur skattesynpunkt bedömas dels som köp, dels som

gåva. Det kan inte vara rimligt, och det borde vara ett gemensamt intresse för oss att få enhetliga regler på det här området, allmängiltiga och längre gällande. Vi kan inte klara detta beträffande år 1981 mer än i detta avseende och på detta vis, utan att komma i konflikt med grundlag och annat, när vi avser att hjälpa de människor som drabbas.

Sedan kritiserar Erik Wårnberg också att man ändrar ett riksdagsbeslut. Men i de fall socialdemokraterna eller andra partier här i kammaren får motionsförslag avslagna av en majoritet, knapp eller stor, händer det ganska ofta att man återkommer med samma yrkande ganska snart därefter. Nog har det hänt att socialdemokratiska motionskrav som behandlats i december något år återkommit i motioner under den allmänna motionstiden någon månad därefter. Så måste det rimligen vara, om man har en viss uppfattning i skattefrågor eller frågor inom andra politiska områden.

Beträffande vilken uppfattning regeringen har i den här frågan vill jag säga att vid de kontakter som togs från utskottsmajoritetens sida med regeringen bedömdes det att det skulle bli en snabbare handläggning om man kunde gå via utskottet här i riksdagen, och det var av den anledningen som regeringen inte lade fram någon proposition under hösten 1981. Med tanke på de motionsförslag som förelåg fanns det inte heller någon anledning för regeringen att lägga fram någon proposition.

Herr talman! Mot bakgrund av vad jag framfört här yrkar jag bifall till skatteutskottets hemställan.

Anf. 4 ERIK WÅRNBERG (s) replik:

Herr talman! Bo Lundgren framhårdar i sitt påstående att det var regeringsrättsutslaget i juni 1981 som ledde till en annan praxis, som man måste ändra. Jag hävdar med mycket stor bestämdhet att regeringsrättsutslaget 1981 icke har ändrat någon praxis alls, därför att regeringsrättsutslaget behandlade ett enskilt fall där alla andra orsaker vävdades in, och det utslaget icke i någon annan riktning än vad utslagen gått tidigare år när likartade fall har behandlats. Det är alltså inte fråga om att man hängde upp sig på detta regeringsrättsutslag.

Dessutom menar Bo Lundgren att det är på grund av detta regeringsrättsutslag som det har blivit fel i LRF:s rådgivning. I så fall är det mycket märkligt. Tror alltså inte de representanter som LRF har i riksskatteverkets nämnd för rättsärenden att det skulle bli någon verklighet av de förslag som man där varit med om att föra fram? Riksskatteverkets nämnd för rättsärenden yttrade sig i den här frågan redan i oktober 1980. Det yttrandet gick i samma riktning som regeringsrättens utslag senare. Och LRF:s driftsbyrå hade med folk i den rättsnämnden. De visste alltså redan i oktober 1980 att det fanns en majoritet i varje fall i rättsnämnden åt det här hållet. Ändå går man i början av 1981 ut och rekommenderar åtgärder som strider mot uppfattningen hos rättsnämndens majoritet och som herr Lundgren nu säger har förändrat rättsläget. Det betyder att man redan då var bergsäker på att man skulle få en riksdagsmajoritet att sluta upp bakom LRF:s driftsbyrå och en ändring av lagen i stället för att ta den lagstiftning som då fanns. Detta

*Skogsavdrag i
vissa fall*

Onsdagen den
10 februari 1982

*Skogsavdrag i
vissa fall*

regeringsrättsutslag har alltså inte på något sätt ändrat praxis. Jag ber herr Lundgren tala om för mig hur man av regeringsrättens dom kan utläsa att det är taxeringsvärdet under överlåtelseåret som skall gälla i stället för, som tidigare, taxeringsvärdet ett år dessförinnan. I inkomstskattehänseende har alltid taxeringsvärdena innevarande år gällt. Jag vore tacksam om herr Lundgren ville tala om för mig på vilket sätt detta utslag har inneburit en förändring.

Sedan har jag angripit den borgerliga majoriteten för att den har lagt fram ett förslag som snabbbehandlas nu efteråt och som ändrar lagarna efter inkomstarets utgång. Det är litet skillnad mellan att lägga fram en motion där det föreslås en ändring framåt i tiden och att föreslå en ändring bakåt i tiden. Jag tycker att det rör sig om ett våldsamt rättsövergrepp mot de människor som mellan den 8 december och den 31 december har anpassat sig efter riksdagsbeslutet. Nu efteråt får de alltså finna sig i följderna av att riksdagsbeslutet var felaktigt. Med anledning av några motioner ändrar alltså riksdagen retroaktivt det förslag som fattades den 8 december – det är det som är det allvarliga, inte att det väcks en motion som går ut på en ändring framåt i tiden. Socialdemokraterna har verkat för det senare, och hade ni gjort detsamma skulle jag ha uppskattat det mycket. Jag skulle inte ha haft någonting emot en generell ändring av lagstiftningen, men jag förstår inte att man kan föreslå en speciallagstiftning som i ett enskilt fall gynnar några få, varvid det hela hängs upp på ett rättsutslag som egentligen inte har med den här saken att göra.

Anf. 5 BO LUNDGREN (m) replik:

Herr talman! Innan jag går in på de saker som Erik Wärnberg tog upp i sin replik, vill jag ställa en fråga till Erik Wärnberg. Anser Erik Wärnberg att det är tillfredsställande att vi, om inga ändringar görs i fortsättningen, då en allmän fastighetstaxering genomförts rimligen kommer att ha en situation där man kan köpa vilket slags fastighet det än må gälla – villa eller jordbruksfastighet – till ett pris som ligger strax över det tidigare gällande taxeringsvärdet men under det nya. Görs köpet på det viset, kan man räkna med att slippa betala gåvoskatt, eftersom det från gåvoskattesynpunkt anses som ett köp. Å andra sidan får man betrakta det som gåva när det gäller beräkning av ingångsvärdet vid realisationsvinstskatt. Med största sannolikhet kan man då också tillgodogöra sig ett högre ingångsvärde och en lägre realisationsvinstbeskattning. Jag tycker inte att detta är tillfredsställande. Enligt min mening i varje fall måste man ändra detta mera långsiktigt. Det skulle vara intressant att höra vilken uppfattning Erik Wärnberg har i denna fråga.

Majoriteten bedömer det alltså som att vi har fått en annan praxis. Att frågan inte är fullständigt klar framgår ju helt tydligt av de siffror som både jag och Erik Wärnberg redovisar. I riksskatteverkets rättsnämnd stod fyra mot fyra vid bedömningen av denna fråga. Att LRF inte gjorde speciellt mycket kan endast LRF förklara. Möjligen kan LRF ha gjort bedömningen att regeringsrätten borde ha valt den linje som inte vann i rättsnämnden. Man

kan ha bedömt att det hela av olika skäl var solklart, men det får som sagt vederbörande ge besked om. Det intressanta är att två ledamöter av regeringsrätten anser att praxis tidigare har varit och i fortsättningen bör vara just den som utskottsmajoriteten hävdar. Motsatsen kan alltså inte vara så fullkomligt solklar. Jag kan försäkra Erik Wärnberg om, att hade det funnits en fullständig samstämmighet bland experterna om praxis, hade det naturligtvis inte heller funnits någon anledning att komma med initiativ. Det ifrågavarande fallet har tydligen så stor räckvidd, om man som hastigast ser i riksskatteverkets handledning för taxering som just har kommit ut, att det mera anförs som ett exempel på hur man skall bedöma saken ur inkomstskattensynvinkel, som köp eller som gåva.

Erik Wärnberg tog sedan upp problemet med att det läggs fram motionsförslag som avses gälla bakåt i tiden, efter inkomstarets utgång. Han bekymrar sig för de människor som har anpassat sig till situationen mellan den 8 december och den 31 december. Låt mig bara säga att det här gäller en lagstiftning som innebär att man själv, om man så önskar, kan tillämpa lagstiftningen. Det var naturnödvändigt att utforma lagen på det här viset.

Anf. 6 ERIK WÄRNBERG (s) replik:

Herr talman! Låt mig börja med det sista och då nämna att de människor som den 8 december hade en tanke på att göra ett generationsskifte, alltså en förändring av ägarbilden, men inte har gjort det på grund av att riksdagen fattat beslut om att avslå det initiativ som togs, enligt min mening är de enda människor som lidit några rättsförluster. Det är därför att de handlat i enlighet med riksdagens beslut den 8 december, ett beslut som riksdagen sedan inte står fast vid utan tänker upphäva retroaktivt. Bo Lundgren talar om rättsförluster för andra, men sådana rättsförluster finns ju inte. De som före den 8 december har lytt LRF:s råd har inte lidit några rättsförluster, för de har visserligen handlat efter ett felaktigt råd men inte i enlighet med gällande lag. Det råd de följt har, som jag ser det, varit fullständigt felaktigt.

Sedan frågade Bo Lundgren: Hur skall de göra som vill företa en gårdsförsäljning före mars månad under det aktuella taxeringsåret? Ja, är man intresserad av att få reda på det här, kan man redan då få veta ungefär på vilken nivå taxeringsvärdet kommer att ligga. Något större problem är det inte.

Jag vill upprepa min fråga till Bo Lundgren: Var någonstans i det omtalade regeringsrättsutslaget står det att man har ändrat taxeringsår och att man i fortsättningen skall gå efter 1981 års eller det aktuella årets taxeringsvärde mot att man tidigare har använt det taxeringsvärde som gällde året dessförinnan? Står det på något ställe i regeringsrättsutslaget, då ger jag mig, för då har man ändrat praxis. Men jag kan inte efter att ha läst regeringsrättsutslaget finna att det står någonstans.

Bo Lundgren frågade mig om jag tyckte att det var tillfredsställande att man inte före den 1 mars visste någonting, om man inte borde kunna få en

mer långsiktig lösning på problemet, så att man hade samma år för både gåvoskatten och inkomstskatten. Jag tycker inte att det gör så mycket att man har skilda år för inkomst- och gåvobeskattningen, därför att det är helt skilda problem som uppstår i de två avseendena. Naturligtvis tycker jag att vi skall ha en klar lagstiftning på lång sikt, så att man vet vad man skall handla efter. Jag tror att vi har det, men jag har ingenting emot att förtydliga den, om det väcks motioner eller andra förslag därom som syftar framåt i tiden.

Dessutom gjorde Bo Lundgren ett mycket intressant uttalande. Han sade att han hade varit i kontakt med regeringen och att regeringen då sagt att det här går mycket fortare att ta genom ett utskottsinitiativ eller genom att behandla motionen. Kan vi tolka det så, Bo Lundgren, att regeringen ställer sig bakom det här förslaget men ändå inte lägger fram någon sådan proposition? Är det en normal ordning som man skall ha i regeringen framöver?

Anf. 7 BO LUNDGREN (m) replik:

Herr talman! I fråga om det sistnämnda är det så att den bedömning som gjordes vid diskussionerna i budgetdepartementet naturligtvis gjordes av de riksdagsledamöter som hade tagit initiativet. Det är självklart att riksdagsarbetet fungerar på det viset.

Erik Wärnberg återkommer till mig med frågan om var någonstans regeringsrätten i sitt utslag säger att man ändrat praxis. Problemet är ju detta, att den i det här fallet oeniga regeringsrätten har gjort två olika bedömningar om hur praxis tidigare har varit – en fullkomligt oklar situation. Det finns ett röstutslag med siffrorna 3-2. Man har då fastslagit en praxis, som åtminstone vi upplever som ett avsteg från det som tidigare har varit praxis eller som av flertalet tolkats såsom praxis. Det skapar naturligtvis en besvärlig situation för alla dem som fram till detta utslag i juni 1981 har gjort fastighetsöverlåtelse. Det är för att klara ut situationen för dem som vi har framfört våra förslag i motionerna, som utskottsmajoriteten föreslår att riksdagen skall bifalla.

Tredje vice talmannen anmälde att Erik Wärnberg anhållit att till protokollet få antecknat att han inte ägde rätt till ytterligare replik.

Anf. 8 STIG JOSEFSON (c):

Herr talman! Jag beklagar att denna fråga blivit så kontroversiell. Motivet för initiativet i höstas och till motionerna i år är ju att de förutsättningar för fastighetsöverlåtelse som ansågs gälla 1981 verkligen också skulle bestå under detta år. Genom regeringsrättsutslaget i juni 1981 har stor tvetsamhet uppstått om så är förhållandet.

Regeringsrättsutslaget innebar att ett som köp betecknat fastighetsförvärv skulle anses utgöra gåva. Beslutet innebar att de klagandes besvär bifölls.

Huruvida beslutet är att anse som ett beslut i särskilt fall eller utgör ett prejudikat är mycket oklart, inte minst beroende på att köpeskillingen i berörda fall erlagts via gåvor. Socialdemokraterna har också såväl i

reservationer som i debatten i december påtalat detta och bl. a. anført följande om regeringsrättsutslaget: Det är sålunda inte absolut säkert att det blir prejudicerande i alla andra fall, och inte heller att det var något klart avsteg från vad som tidigare skett i liknande ärenden.

Det finns anledning att lägga märke till detta. I debatten har det nästan förefallit helt klart vad detta regeringsrättsutslag kommer att innebära. Det man säger från andra håll är ju att man inte vet vilken betydelse detta regeringsrättsutslag kommer att få i liknande fall. Och det är anledningen till att vi har väckt motionerna, där vi kräver att samma regler som enligt vår tolkning tillämpats tidigare skall tillämpas också 1981. Enligt vår uppfattning kunde det inte ur vare sig den enskildes eller ur skatteadministrationens synpunkt vara tillfredsställande att denna oklarhet kvarstod. För att undvika ovissheten för den enskilde och risken för anhopning av besvär hos taxeringsmyndigheterna anser vi det bättre att riksdagen fastslår vad som skall gälla vid 1982 års taxering.

Beträffande frågan om initiativet har det aldrig varit vår avsikt att bryta överenskommelser. Jag hade samtal med socialdemokraterna innan beslutet om initiativ togs, och jag fick ett bestämt intryck av att det inte skulle skapa någon irritation om vi tog ett initiativ.

Jag vill också gärna poängtera att det utskottsmajoriteten här föreslår gäller 1981. Hur vi skall ha det kommande år, efter en ny fastighetstaxering, får vi ta ställning till senare.

Herr talman! Jag skall inte gå in vidare i sakfrågan utan endast yrka bifall till utskottets hemställan.

Anf. 9 ERIK WÄRNBERG (s):

Herr talman! Jag beklagar att jag måste rätta till en sak i Stig Josefsons anförande. Han sade nämligen, om jag inte fattade fel, att han och majoriteten i övrigt vill ha samma regler för 1981 som har gällt tidigare år, och att det egentligen bara var det som var meningen med initiativet. Men det är inte det man åstadkommer med förslaget. Om man inte hade gjort någonting hade samma regler gällt som tidigare år.

Det är möjligt att man på något sätt kunnat få större klarhet i vad reglerna innebär. Det är alltid fråga om invägning av alla olika aspekter för att man skall kunna avgöra om det är gåva eller köp. Det är, som sagt, möjligt att det kunnat gå att få ökad klarhet därvidlag. Men enligt den lagstiftning som nu föreslås skall man få gå ifrån all tidigare praxis och låta samma fång betraktas som både köp och gåva i inkomstbeskattningshänseende. Detta är minsann inte detsamma som tidigare regler, utan det är en kolossal ändring av tidigare gällande praxis. Det nu föreliggande förslaget innebär att man skall kunna ta de förmånligaste skattereglerna avseende både gåva och köp – för samma transaktion.

Jag menar fortfarande att regeringsrättsutslaget i juni månad 1981 inte har ändrat på reglerna om vilket års taxeringsvärde man skall använda. Det har över huvud taget inte nämnts i utslaget, såvitt jag kunnat finna, att det kan råda tveksamhet om huruvida man skall använda de gamla eller nya

taxeringsvärdena, utan det står klart och tydligt angivet att innevarande års värde skall tillämpas.

Jag tror att man genom det nu föreliggande förslaget hjälper till att förlänga den eviga skattefrihet som jag hävdar att skogsbeskattningen har inneburit. Det är inte så att skattepengarna kommer tillbaka, Bo Lundgren. I stället för att skatta för tillväxten kan man ju dra av 50 % av tillväxten i varenda generation – så länge gården i fråga ligger kvar i samma släkt.

Man får alltså anse att skogsbeskattningen innebär en evig skattebefrielse. De avdragna skattemedlen kommer i vissa fall aldrig tillbaka till staten, utan det är som sagt en evig skattebefrielse!

Anf. 10 STIG JOSEFSON (c):

Herr talman! Om Erik Wärnberg har rätt i vad han nu säger, nämligen att samma regler hade kommit att gälla 1981 som tidigare om vi inte hade begärt en ändring, håller jag med honom om att det hade varit onödigt att väcka motionen. Men den tolkningen gör ingalunda expertisen, och det är just ovissheten om hur regeringsrättsutslaget skall tolkas som är anledningen till att frågan har aktualiserats.

Anf. 11 ERIK WÄRNBERG (s):

Herr talman! Det är mycket större chans att min tolkning visar sig vara den riktiga än tvärtom. Det finns nämligen i regeringsrättsutslaget inte någonting som talar för motsatsen.

För oss som tillhör minoriteten är det ganska klart att regeringsrättsutslaget är den svaga spik på vilken man har hängt upp en ändring för skogsägarna, för att anpassa reglerna till råd som har givits eller för att gynna denna grupp skattskyldiga i samhället.

Anf. 12 STIG JOSEFSON (c):

Herr talman! Den framtida bedömningen av utgången av detta rättsfall har vi olika uppfattning om. Vem som har rätt kan vi inte klara ut i dag utan först när det kommer ett nytt regeringsrättsutslag.

Överläggningen var härmed avslutad.

Utskottets hemställan bifölls med 157 röster mot 155 för reservationen av Erik Wärnberg m. fl.

4 § Föredrogs

Utbildningsutskottets betänkande

1981/82:9 Muskläroarutbildning i Piteå

Trafikuskottets betänkanden

1981/82:9 Förslag till lag om flyttning av fordon i vissa fall (prop. 1981/82:65)

1981/82:10 Enklare mönstring av sjömän (prop. 1981/82:74)

1981/82:11 Anslag till Kommunikationsdepartementet m. m. (prop. 1981/82:100)

Nr 77

Onsdagen den
10 februari 1982

Vad utskotten hemställt bifölls.

5 § Kammaren åtskildes kl. 10.47.

In fidem

BENGT TÖRNELL

/Solveig Gemert